

Радченко В. С., 6 курс,
архітектурний факультет,
Київський національний університет будівництва та архітектури
Науковий керівник:
кандидат архітектури, доцент кафедри АПЦБС
Зенькович Н. Г.

ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ЦЕНТРІВ ПАРАЛІМПІЙСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Анотація. У статті на підставі дослідження типологічної літератури та спеціалізованих джерел, здійснюється огляд сучасних концепцій побудови та функціонування паралімпійських центрів. На підставі чого запропоновані основні елементи архітектурно-планувальної структури, що можуть бути використані при проектуванні реабілітаційно-відновлювального спортивного центру для людей з інвалідністю.

Ключові слова: паралімпійці, відновлювано-рекреаційний центр, спортивний центр, дефлімпійці.

Початок ХХІ століття позначився прискоренням розвитком інформаційних технологій, зростанням рівня науково-технічного прогресу, темпу життя, підвищенням добробуту населення. Водночас, спостерігаються і негативні фактори, які впливають на загальний розвиток людини – це, насамперед, погіршення екології, вплив негативних наслідків урбанізації, що у цілому призводить до погіршення функціональних можливостей людського організму, зростання рівня захворюваності суспільства, збільшення втоми організму від стресових явищ. За статистичними відомостями, якщо на початку 90-х років минулого століття людей з інвалідністю в Україні було приблизно 3%, то станом на 2017 р. загальна кількість таких людей становить 6% всього населення України (орієнтовно 2 600 000 осіб) [1].

Суттєво сприяє у відновленні, реабілітації та пристосуванні до навколишнього середовища і поверненні до активного суспільного розвитку людей з обмеженими фізичними можливостями спорт. Спорт не лише сприяє реабілітації, а й допомагає знайти себе незважаючи на обмеження та досягати успіхів на світовому рівні. А найкращі приймають участь у Паралімпійських іграх та інших спортивних змаганнях, які набувають все більшої популярності у цілому світі. За цих обставин набуває суттєвого значення будівництво спеціальних фізично-оздоровчих комплексів, спортивних майданчиків для

людей з інвалідністю та, зокрема, центрів для підготовки олімпійців та паралімпійців.

Зазначена тематика розглядалася у працях зарубіжних та відчизняних науковців. В Україні у 2018 році були затверджені Державні будівельні норми щодо проектування будівель і споруд з урахуванням потреб людей з обмеженими фізичними можливостями - ДБН В.2.2.-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд [9], проте там відсутні конкретні вимоги до проектування спортивних будівель для людей з інвалідністю. Також є окремі статті на схожу тематику науковців Решетило С.[10], Дорохіна Г.І..

В країнах пострадянського простору данній тематиці приділялось більше уваги. Зокрема в РФ були розроблені та затверджені методичні рекомендації по проектуванню наволишнього середовища, споруд та будівель з урахуванням потреб людей з інвалідністю[11], а також написаний підручник Калмет Х.Ю.[12].

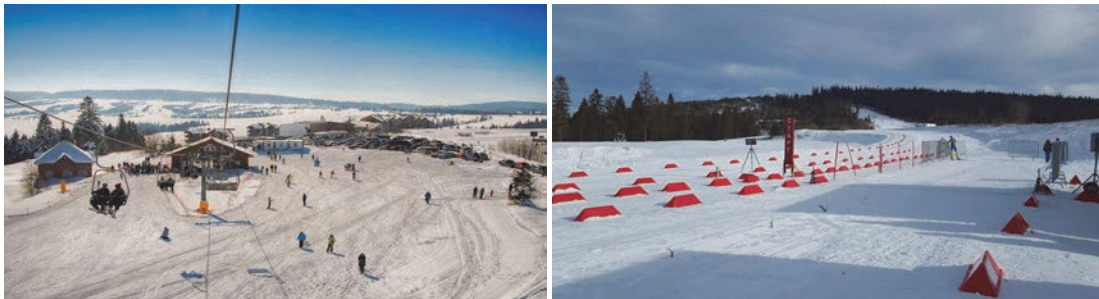
У 2016 році українська паралімпійська збірна тріумфувала на літній Параолімпіаді в Ріо-де-Жанейро, отримавши 117 нагород та посіла 3 місце в загальнокомандному заліку [2]. Це надзвичайно високе досягнення українських спортсменів – паралімпійців набуває все більше ваги з огляду на посередні досягнення збірної України на Олімпіаді 2016 р. (11 медалей з яких лише 2 золоті та як наслідок лише 31 загальнокомандне місце у світовому медальному заліку [3]). Досягнення українських спортсменів – паралімпійців здаються все більше вражаючими також враховуючи той факт, що Національний центр паралімпійської і дефлімпійської (ігри для людей з вадами слуху) підготовки і реабілітації інвалідів у місті Євпаторії, на базі якого насамперед тренувалась паралімпійська команда, вже більше 2-х років був недоступним для тренування у зв'язку із анексією Криму Росією. Не менш вражаючі результати показала у 2018 році наша зимова збірна на Паралімпіаді в корейському Пхенчхані - 22 медалі, з яких сім золоті, і третє загальнокомандне місце [4].



Національний центр паралімпійської і дефолімпійської підготовки і реабілітації інвалідів в Євпаторії був рекордсменом за кількості людей з інвалідністю, котрі займались спортом і проходили реабілітацію на його території - близько 5 тисяч щорічно. До цього можна також додати 3-4, а інколи і 5 тисяч здорових людей, в тому числі олімпійців. Жодний заклад ні в

радянський час, ні в пострадянський період, навіть у Європі, не мав таких показників.

Поряд з Центром в Євпаторії в Україні є база підготовки спортсменів зимових видів спорту - Західний зимовий реабілітаційно-спортивний центр Національного комітету спорту інвалідів України на Львівщині, в Турківському районі. Зараз він може прийняти до 350 осіб, планується побудувати ще один готельний комплекс — на 200 осіб. Станом на 2018 рік було підготовлено до здачі ще одну чергу реабілітаційно-тренажерного комплексу, а в 2019 році планується здати басейн. На етапі проектування здійснюється розробка великої спортивної зали, де буде представлено багато видів спорту[5]. Тобто, Західний центр створено для тренування як паралімпійців, так і олімпійців, а також для дитячо-юнацького спорту.



В Україні започатковано створення Всеукраїнського реабілітаційно-відновлювального спортивного центру національного комітету спорту інвалідів України в місті Дніпро. Місто Дніпро було обране не випадково, адже в місті Дніпро знаходиться один з центральних військових госпіталів, де лікуються пораненні бійці, - міська Клінічна лікарня імені Мечникова. Так само як і Центр в Євпаторії, зазначений Центр планується побудувати спортивно-реабілітаційним, оскільки значна частина тренувальних програм буде спрямована на відновлення і реабілітацію бійців ООС.

У світі також є багато різноманітних і цікавих прикладів реалізації проектів спортивних центрів для підготовки олімпійців і паралімпійців.

В США на сьогоднішній день існує 19 центрів підготовки олімпійців і 7 з них мають статус олімпійських і паралімпійських центрів. Одним з таких центрів що отримав статус офіційної тренувальної бази для олімпійців і паралімпійців є Turnstone Paralympic center . Його історія як тренувальної бази починається ще з середини XX століття, в 2013 році отримав фінансування і збільшився до 10 000 м², у 2015 році відкрилася атлетична частина на 1 600 м², а у 2018 році цей центр отримав статус 7го паралімпійського центру США та 19-го центру підготовки олімпійців [6].



Наступним прикладом паралімпійського тренувального центру з розвинутою інфраструктурою та новітнім проектно-планувальним рішенням є Brazilian Paralympic Training Centre - São Paulo. Будівництво Центру розпочалося у грудні 2013 року, а завершилось у 2016 році до проведення Олімпійських ігор. Паралімпійський центр знаходиться на площі 100 тисяч квадратних метрів (з них близько 65 тисяч квадратних метрів займають споруди) і розташований у державному парку Фонтес до Іпіранги. Для його впровадження було виділено 282 мільйони доларів. Центр забезпечує тренування спортсменів в 15 видах паралімпійського спорту таких як: легка атлетика, баскетбол на інвалідних візках, плавання, фехтування на інвалідних візках, футбол, підняття ваги, дзюдо, регбі на інвалідних візках, настільний теніс, теніс на візках, триатлон і волейбол. Незважаючи на те, що Центр був побудований для проведення Олімпійських ігор в Ріо-де-Жанейро 2016 р., його використання буде здійснюватися і майбутніми спортсменами, а самий центр буде спадщиною для наступних поколінь [7].



На пострадянському просторі одним з новітніх центрів паралімпійської підготовки став центр в Казахстані. Його відкриття було урочисто проведено 4 червня 2018 року. Центр розташований в жвавому районі міста - на лівому березі, в селищі Караоткель. Вже на підході до будівлі відчувається велика турбота про людей з особливими потребами: пандуси, звукове вітання на трьох мовах (казахською, російською та англійською), тактильна тротуарна плитка, кнопка для автоматичного відкривання і закривання входних дверей і багато іншого. У центрі протягом дня можуть займатися в цілому до 780 чоловік і від 300 до 350 в кожному із залів. [8]



Таким чином, на підставі проведеного дослідження типологічної літератури та спеціалізованих джерел інформації, огляду сучасних концепцій побудови та функціонування паралімпійських центрів, пропоную наступні основні елементи архітектурно-планувальної структури, що можуть бути використані при проектуванні реабілітаційно-відновлювального спортивного центру для людей з інвалідністю. До складу центру мають входити різного функціонального призначення будівлі такі як: спортивний легкоатлетичний блок, спортивний блок з басейнами та реабілітаційними ваннами, адміністративний блок, медичний блок та житлові блоки для відвідувачів та персоналу.

Спортивний легкоатлетичний блок має бути забезпечений роздягальнями і сан. вузлами пристосованими для всіх відвідувачів, до складу може входити 2 чи 3 легкоатлетичних зали, тренажерний зал, ігровий зал з універсальним трансформованим полем. Спортивний блок водних видів спорту включає 2 басейни: один на 50 метрів і один на 100 метрів, невеликі ванни для реабілітації та відновлення, обладнані спеціальними інженерними засобами спуску людей з особливими потребами у воду; трампліни для стрибків в воду; сауни та ванни з гідромасажерами, а також спортивний зал з спеціальними тренажерами. Адміністративна будівля Центру має охоплювати також громадський простір та об'єкти розважальної інфраструктури такі як кафе, кінотеатр, бібліотека, комп'ютерний зал. В спортивному комплексі необхідно передбачити функціонування медичного блоку для спортсменів з окремими кабінетами лікарів-реабітологів, оглядовими, майстрів з протезування та робочими кабінетами (майстернями). Житлові блоки центру мають бути обладнаними для людей з особливими потребами, а також пандусами та рампами на всі поверхи та ліфтами. Особливістю центру має бути поєднання всіх його блоків між собою захищеними (критими) пішохідними шляхами на висоті 7-9 метрів для зручного переходу відвідувачів центру між блоками в несприятливі погодні умови. Територія центру має бути обладнана сквером з місцями відпочинку, вело доріжками та (пішохідними шляхами) тротуарами.

Література

1. Державна служба статистики України. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Літні Паралімпійські ігри 2016 - [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Літні_Паралімпійські_ігри_2016.
3. Літні Олімпійські ігри 2016 - [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Літні_Олімпійські_ігри_2016.
4. Зимові Паралімпійські ігри 2018. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Зимові_Паралімпійські_ігри_2018.
5. Інтерв'ю Валерія Сушкевича. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: https://dt.ua/SOCIUM/valeriy-sushkevich-nam-ne-potribni-ob-yekti_.html.
6. Turnstone. History. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://turnstone.org/about/history/>
7. It's one of the best, if not the best in the world", says Philip Craven in a visit to the Brazilian Paralympic Centre. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.brasil2016.gov.br/en/news/its-one-of-the-best-if-not-the-best-in-the-world>.
8. Как работает первый в Казахстане Паралимпийский центр. - [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://astana.gov.kz/ru/news/news/13141>.
9. ДБН В.2.2.-40:2018 Інклюзивність будівель і споруд.
10. Решетило С. Спортивно-фізкультурні споруди та обладнання: навч. посіб. для студ. ВНЗ III–IV рівнів акредитації у галузі фіз. вих. і спорту /С. Решетило. – Л., 2010.
11. Госстрой России, Минтруд России, ЗАО ЦНИИЭП им. Б.С. Мезенцева. Общественные здания и сооружения. Спортивные сооружения – М.: ГУП ЦПП, 2003. – 32с.
12. Калмет Х.Ю. Жилая среда для инвалида. – М.:Стройиздат, 1990.–128с.

Аннотация. В статье на основании исследования нормативной базы, типологической литературы и специализированных источников, осуществляется обзор современных концепций построения и функционирования паралимпийских центров. На основании чего предложены архитектурно-планировочные решения, которые могут быть использованы при проектировании реабилитационно-восстановительного спортивного центра для людей с инвалидностью.

Ключевые слова: паралимпийцы, возобновляемо-рекреационный центр, спортивный центр.

Abstract: In the article, based on the study of normative base, typological literature and specialized sources, an overview of modern concepts of the construction and operation of Paralympic centers is carried out. Based on this, architectural and planning solutions are proposed that can be used in designing a rehabilitation and restoration sports center for people with disabilities.

Key words: paralympics, rehabilitation and recreation center, sports center.